

Η Περιβαλλοντική Επιθεώρηση, εργαλείο διαπίστωσης περιβαλλοντικής
ζημίας.

Διασύνδεση περιβαλλοντικής ζημίας με το περιβαλλοντικό έγκλημα

LIFE PROFILE – «Πρώθηση Οικονομικών Εργαλείων για την Ευθύνη στο Περιβάλλον»

Ιωάννινα, 2022

Περιβαλλοντική Επιθεώρηση

Η περιβαλλοντική επιθεώρηση αποτελεί εκείνο το εργαλείο με το οποίο διασφαλίζεται η εφαρμογή και η επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ και της χώρας.

 Σύσταση [2001/331/ΕΚ](#)

 προβλέπει ελάχιστα κριτήρια για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις στα κράτη μέλη (RMCEI).

Η ύπαρξη συστημάτων επιθεώρησης και η αποτελεσματική εκτέλεση των επιθεωρήσεων αποτελούν:

- τον αποτρεπτικό παράγοντα περιβαλλοντικών παραβιάσεων
- τον απαραίτητο κρίκο της κανονιστικής αλυσίδας και αποτελεσματικό εργαλείο και για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

Περιβαλλοντική Επιθεώρηση στην Ελλάδα

Η συγκρότηση και λειτουργία των Τμημάτων Επιθεώρησης Περιβάλλοντος του Σωμάτων Επιθεώρησης της Γενικής Διεύθυνσης Σωμάτων Επιθεωρητών και Ελεγκτών του ΥΠΕΝ, διέπεται από τις αρχές και τη φιλοσοφία λειτουργίας των αντίστοιχων ευρωπαϊκών αρχών επιθεώρησης (Inspectorates), ακολουθώντας τη Σύσταση [2001/331/ΕΚ](#) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα «ελάχιστα κριτήρια για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις», όπως επίσης σχετικές οδηγίες που συντάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου IMPEL.

Περιβαλλοντική ζημία

«Ζημία»:

η μετρήσιμη δυσμενής μεταβολή φυσικού πόρου ή η μετρήσιμη υποβάθμιση υπηρεσίας συνδεδεμένης με φυσικό πόρο, που μπορεί να επέλθει άμεσα ή έμμεσα.

«Περιβαλλοντική Ζημία»:

α) η ζημία σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, ήτοι οποιαδήποτε ζημία έχει σημαντικά δυσμενείς συνέπειες για την επίτευξη ή τη διαφύλαξη της ευνοϊκής κατάστασης διατήρησης αυτών των οικοτόπων ή ειδών.

β) Ζημία των υδάτων, ήτοι οποιαδήποτε ζημία επηρεάζει δυσμενώς, την οικολογική, χημική ή/και ποσοτική κατάσταση, ή/και το οικολογικό δυναμικό των υδάτων.

γ) Ζημία του εδάφους, ήτοι οποιαδήποτε μόλυνση του εδάφους η οποία δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο δυσμενών συνεπειών για την ανθρώπινη υγεία, ως αποτέλεσμα της άμεσης ή έμμεσης εισαγωγής εντός του εδάφους, επί του εδάφους ή στο υπέδαφος, ουσιών, παρασκευασμάτων, οργανισμών ή μικροοργανισμών

Περιβαλλοντικό έγκλημα

Κάθε πράξη που παραβιάζει την περιβαλλοντική νομοθεσία και βλάπτει σοβαρά ή θέτει σε κίνδυνο το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία θεωρείται περιβαλλοντικό έγκλημα.

Τα πλέον τεκμηριωμένα περιβαλλοντικά εγκλήματα είναι

- η παράνομη εκπομπή ή απόρριψη ουσιών στον αέρα, το νερό ή το έδαφος
- το παράνομο εμπόριο ειδών άγριας ζωής
- το παράνομο εμπόριο ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος
- η παράνομη μεταφορά ή απόρριψη αποβλήτων

Διασύνδεση του περιβαλλοντικού εγκλήματος με την περιβαλλοντική ζημία

Τα περιβαλλοντικά εγκλήματα περιλαμβάνουν παράνομες ενέργειες, με επιβλαβείς επιπτώσεις στο περιβάλλον – νερό, αέρα, και στο έδαφος και ειδικότερα στη χλωρίδα και στη πανίδα.

- **Η διακίνηση και απόρριψη απορριμμάτων** (τέτοιες περιπτώσεις έχουν εντοπισθεί παντού σε όλη την Ευρώπη: η παράνομη διάθεση τοξικών αποβλήτων σε επιφανειακά μη ενεργά λατομεία όπως στο Βραδεμβούργο της Γερμανίας. Άλλες αξιοσημείωτες περιπτώσεις είναι η «Γη των Φωτιών» στην Καμπανία της Ιταλίας, όπου συστηματικά, από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, τα τοξικά απόβλητα θάφτηκαν παράνομα και καίγονται. Στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία, επίσης ανακαλύφθηκε παράνομη καύση απορριμμάτων, τα οποία προήλθαν από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σε αποτεφρωτήρες και εργοστάσια τσιμέντου.)
- **Απόρριψη και διάνοιξη παράνομων πηγαδιών ή σε λίμνες, στη θάλασσα με αποτέλεσμα τη ρύπανση των επιφανειακών υδάτων, επηρεάζοντας τα οικοσυστήματα και τη συνολική τροφική αλυσίδα.**
- **Η ρύπανση των υδάτων** είναι μερικές φορές εμφανής – περίπτωση πετρελαιοκηλίδων ή «σημειακών πηγών», όπως τα αστικά λύματα – ή άλλες φορές είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστεί; τέτοια είναι η περίπτωση της διάχυσης της ρύπανσης, όπως οι γεωργικές απώλειες λιπασμάτων (ιδιαίτερα επικίνδυνες όταν το λίπασμα είναι παράνομο ή χρησιμοποιείται σε υπερβολικές ποσότητες).
- **Το έδαφος είναι ένα άλλο (και συνδεδεμένο) στοιχείο.** Η ρύπανση του θέτει σε κίνδυνο τα υπόγεια ύδατα και μπορεί να επηρεάσει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον; αυτό συνήθως προκύπτει από την παράνομη χρήση φυτοφαρμάκων ή την απόρριψη απορριμμάτων (εξ ου και η σύνδεση με τις προαναφερθείσες «διάχυτες» πηγές ρύπανσης των υδάτων).

Περιβαλλοντικό έγκλημα

- ▶ Το περιβαλλοντικό έγκλημα έχει καταστεί μία από τις πιο κερδοφόρες οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες στον κόσμο.
- ▶ Ενώ οι εκτιμήσεις παραμένουν ασαφείς, η Interpol και το UNEP εκτιμούν ότι το περιβαλλοντικό έγκλημα έχει αξία **91 δισεκατομμυρίων δολαρίων έως 258 δισεκατομμύρια USD ετησίως** (σε σύγκριση με προηγούμενες εκτιμήσεις ύψους 70-213 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2014).
- ▶ Η αξία αυτής της διαφοροποιημένης εγκληματικής αγοράς, η οποία εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 2-3 φορές στον ρυθμό της παγκόσμιας οικονομίας, **καθιστά το περιβαλλοντικό έγκλημα το τέταρτο μεγαλύτερο έγκλημα στον κόσμο μετά την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών** (344 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), πλαστά εγκλήματα (288 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ) την εμπορία ανθρώπων (157 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ).

Περιβαλλοντικό έγκλημα

“Το περιβαλλοντικό έγκλημα με σκοπό την παράνομη διακίνηση αποβλήτων αποτελεί σοβαρό αδίκημα που έχει ως αποτέλεσμα σημαντικές ζημίες στο περιβάλλον και δημιουργεί εγκληματικά κέρδη εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ», δήλωσε ο Jari Liukku, Προϊστάμενος του Τμήματος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Σοβαρών και Οργανωμένων Εγκλημάτων της Europol.

«Στην ΕΕ, η εμπορία παράνομων αποβλήτων διεξάγεται κατά κανόνα από μεγάλες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως με τη βοήθεια νομικών επιχειρηματικών δομών, διαφθοράς και δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.».

Περιβαλλοντικό έγκλημα στην Ελλάδα

- Συνεργασία με Europol
- Συνεργασία με Frontex
- Συνεργασία με Interpol
- Τμήμα Προστασίας Περιβάλλοντος της ΓΑΔΑ
- Συνεργασία με τελωνεία
- Συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές υπηρεσίες
- Copernicus SEA Satellite Centre (SatCen) of E.U.

Εργαλεία περιβαλλοντικής Επιθεώρησης:

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις (Pilot project)

Drones

Επιτόπια αυτοψία

Ανάπτυξη ειδικού εργαλείου εξ αποστάσεως εκπαίδευσης των περιβαλλοντικών και αστυνομικών υπηρεσιών

Πληροφόρηση από ευρωπαϊκές και εθνικές πηγές για την ανεξέλεγκτη διάθεση ή διέλευση αποβλήτων

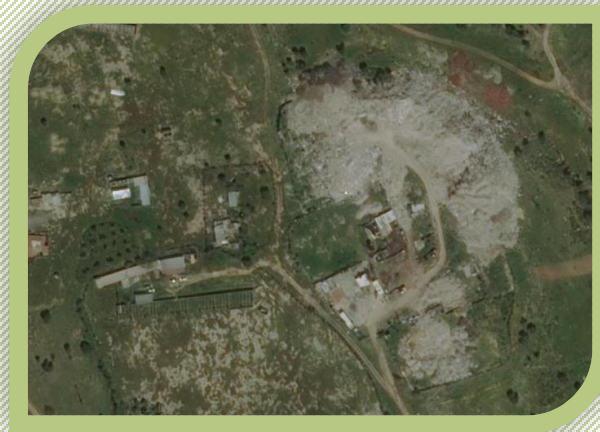
Διακρατικές επιθεωρήσεις στις περιοχές διέλευσης που προσδιορίζονται ως ευαίσθητες.

Ανάλυση των επιπτώσεων του περιβαλλοντικού εγκλήματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε κάθε κράτος μέλος.

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στην περιβαλλοντική επιθεώρηση

- Photos by European Union Satellite Centre (SatCen) on a specific date (satellite WorldView-03)
- Some pictures from the region (170km²)

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στην περιβαλλοντική επιθεώρηση

Επεξεργασμένες δορυφορικές εικόνες

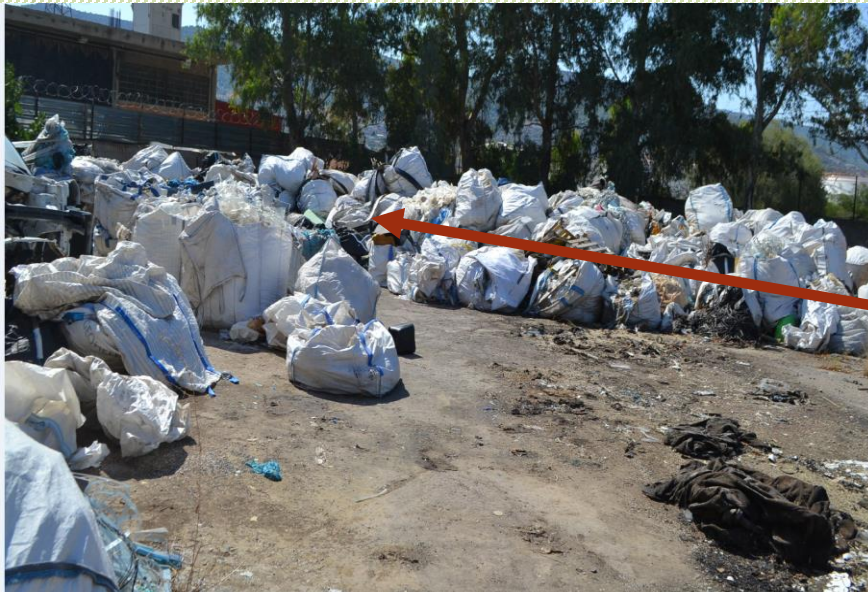
- ▶ Επεξεργασία δορυφορικών εικόνων από το SatCen πάντα σχετικά με το είδος των αποβλήτων
- ▶ Μακροσκοπικός χαρακτηρισμός αποβλήτων από το Sat Cen

Type of waste:	End-of-life vehicle (ELV)	
Surface area:	11.934,93 sq. m	
Road access type:	All weather roads	
Managed waste:	Yes	
Delimiting feature type: . . .	Wall	

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις

Επιτόπια αυτοψία-Αξιολόγηση Περιοχών

Type of waste:	Waste in bags
Surface area:	10.111,25 sq. m
Road access type:	All weather roads
Managed waste:	No
Delimiting feature type:	None

► Satellite photos/ analysis

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις

Επιτόπια αυτοψία-Αξιολόγηση Περιοχών

Type of waste: -----	Mixed waste
Surface area: -----	2.042,82 sq. m
Road access type: -----	All weather roads
Managed waste: -----	Yes
Delimiting feature type: --	Wall
Description of the site:	
Waste within fence/wall of an abandoned industrial building.	

Close-up

► Satellite photos/ analysis

Χρήση επεξεργασμένων δορυφορικών εικόνων στις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις

Satellite photos/ analysis

Αποτελέσματα προγράμματος

Έγινε κάλυψη από δορυφορικές εικόνες μιας περιοχής 167 m². Εντοπίστηκαν 233 θέσεις αποβλήτων (146 θέσεις σχετιζόμενες με δραστηριότητες και 87 σχετιζόμενες με ανεξέλεγκτες αποθέσεις).

Το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ πραγματοποίησε δειγματοληπτικούς ελέγχους σε πάνω από 50 θέσεις από τις ανωτέρω αναφερόμενες, ανεξέλεγκτες αποθέσεις, στο χρονικό διάστημα από τον Αύγουστο του 2020 έως τον Φεβρουάριο του 2021.

Το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ πραγματοποίησε τρεις έκτακτους δειγματοληπτικούς ελέγχους (βάση του ν. 2749/2001) σε μονάδες/ χώρους διαχείρισης αποβλήτων που επαλήθευσαν τα αποτελέσματα των δορυφορικών εικόνων.

Σε έλεγχο που είχε πραγματοποιήσει το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ το 2017, μετά από μελέτη των δορυφορικών αποτυπώσεων που μας φανέρωσαν αύξηση των ανεξέλεγκτων αποθέσεων αποφασίστηκαν 2 επανέλεγχοι της συγκεκριμένης περιοχής.

Τα πιο σημαντικά ευρήματα ήταν :

Εντοπισμός δύο χώρων ανεξέλεγκτων αποθέσεων επικινδύνων αποβλήτων, για την απομάκρυνση των οποίων ενημερώθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες.

Εντοπίστηκε χώρος συγκέντρωσης πλαστικών αποβλήτων, περίπου όπου ζητήθηκε η συνδρομή της αστυνομίας για την εξεύρεση των υπευθύνων με στόχο τον καταλογισμό της περιβαλλοντικής ευθύνης.

Ανάδειξη και ενημέρωση της ιεραρχίας και του ΣΥΓΑΠΕΖ για χώρο περίπου 20 στρεμμάτων με ανεξέλεγκτες αποθέσεις επικινδύνων και μη αποβλήτων.

Case study

(Περιοχή που εκτείνεται σε 20 στρέμματα περίπου, καλυμμένη με σύμμεικτα απόβλητα, ύψους μετώπου που συχνά ξεπερνά τα 4-5 μέτρα)

- Η πρώτη επιθεώρηση από το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ πραγματοποιήθηκε το 2017 και οδήγησε σε αυτόφωρη διαδικασία και σύλληψη του υπευθύνου/ιδιοκτήτη.
- Καταλογισμός προστίμου στο ιδιοκτήτη. Το πρόστιμο δεν πληρώθηκε και ο χώρος δεν αποκαταστάθηκε
- Έκτοτε έγιναν πολυάριθμες αυτοψίες από την Περιφέρεια Αττικής, την δημοτική Αστυνομία του εν λόγω Δήμου, την περιβαλλοντική αστυνομία της ΓΑΔΑ καθώς και την πυροσβεστική για την κατάσβεση πυρκαγιάς τον Ιούλιο του 2021.
- Το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ επανέρχεται με δυο κοινές επιθεωρήσεις: το 2021 με την Περιβαλλοντική Αστυνομία και το 2022 με την Περιβαλλοντική Αστυνομία και την Περιφέρεια Αττικής.
- Γίνεται διαπίστωση περιβαλλοντικής ζημίας και το ΤΕΠ/ΣΕΝΕ καθώς και η περιφέρεια Αττικής έχει απευθυνθεί στην ΠΕΑΠΖ Αττικής και έχει ενημερώσει και το ΣΥΓΑΠΕΖ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- ❖ Μεγάλος βαθμός επιτυχίας
 - 📷 στην διαπίστωση περιβαλλοντικού εγκλήματος-οικονομικού εγκλήματος
 - 📷 στην αναζήτηση περιοχών με αποθέσεις αποβλήτων
 - 📷 στην αναγνώριση του τύπου των αποβλήτων (η βελτίωση μπορεί να επέλθει με χρήση πιο λεπτομερών οπτικών χαρακτηριστικών και αρχείων φωτογραφιών με διάφορους τύπους αποβλήτων)
 - 📷 Ακριβής επιφανειακή αποτύπωση
- ❖ Αποτύπωση και χωροθέτηση περιοχών αποβλήτων οι οποίες δεν μπορούν να αποτυπωθούν με συμβατικά μέσα (περιφραγμένες περιοχές ανεξέλεγκτων αποθέσεων, μη προσβάσιμες περιοχές, υψηλοί φράχτες κτλ).
- ❖ Διαπίστωση συμμόρφωσης ή μη βεβαιωμένων παραβάσεων χωρίς επιτόπια αυτοψία
- ❖ Επιλογή εν δυνάμει επικίνδυνων περιοχών ρύπανσης ή υποβάθμισης και κατά συνέπεια εν δυνάμει περιβαλλοντικής ζημίας που χρήζουν άμεσης επιτόπιας περιβαλλοντικής επιθεώρησης.

βελτιώσεις

1. Περαιτέρω συνεργασία με όλες τις ευρωπαϊκές περιβαλλοντικές υπηρεσίες και οργανισμούς για την πάταξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος που έχει αποτέλεσμα και την περιβαλλοντική ζημία
2. Πληροφορία πραγματικού (on time) χρόνου για την διαπίστωση της παράνομης δραστηριότητας ή την συμμόρφωση της
3. Χρήση drones
4. Χαρτογράφηση παράνομων δραστηριοτήτων (κυρίως σε περιοχές που δεν είναι εφικτή η αποτύπωση, πχ δύσβατες περιοχές, περιφραγμένες, δραστηριότητες σε επικίνδυνες περιοχές κτλ).
5. Παροχή πληροφορίας σχετική με παράνομες διασυνοριακές μεταφορές
6. Βέλτιστη διαχείριση ανθρωπίνου δυναμικού και πόρων κατά την διάρκεια μιας επιθεώρησης

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας
Thank you for your attention

